

Ewa Kurkowska:
Prawo autorskie i Internet

Konferencja metodyczna dla nauczycieli bibliotekarzy
szkolnych, Olsztyn, 30 września 2014 r.

Internet powoduje pewne zmiany – m.in.:

- Zmiana postaw odbiorców informacji - wydaje się, że informacja jest „na wyciągnięcie ręki” – w wersji elektronicznej;
- ogromna ilość informacji udostępniana jest bezpłatnie
  - nie zawsze w sposób legalny;
  - wielu użytkowników uważa za coś naturalnego bezpłatne korzystanie z treści,
- łatwość „tworzenia” nowych komunikatów (wytnij – wklej)
  - plagiat
- chęć udostępniania ludziom informacji w formie cyfrowej
  - Np.. Biblioteki cyfrowe.

Trzeba pamiętać, że:

- Wszystkie dzieła (np. muzyczne, artykuły, grafiki) zamieszczone na stronach www lub pobierane za pomocą łączy internetowych, **podlegają ochronie przewidzianej prawem autorskim.**
- Jego celem jest ochrona dzieł autorów przed kradzieżą i wykorzystaniem bez zezwolenia lub niezgodnie z warunkami zezwolenia twórcy.

Jakie utwory są chronione prawem autorskim?

- Utwór chroniony prawami autorskimi to każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony **w jakiejkolwiek postaci**, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.
- W Internecie może to być m.in. tekst artykułu, projekt strony, zdjęcie, film, plik dźwiękowy, wiadomość e-mail, wpis na forum.
  - Są one automatycznie objęte ochroną prawa autorskiego.

Rodzaje praw autorskich:

- **Autorskie prawa osobiste**
    - prawo do autorstwa (oznaczenia utworu nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo);
    - prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania (zgoda na modyfikacje);
    - decyzja o pierwszym udostępnieniu;
    - są one nieograniczone w czasie;
    - nie można ich się zrzec ani ich sprzedać.
  - **Autorskie prawa majątkowe (copyright)**
    - twórcy lub osobie uprawnionej (np. wydawcy) przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i **rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji** oraz do **wynagrodzenia** za korzystanie z utworu;
    - są zbywalne (umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych i umowy licencyjne).
-

Jak długo trwają prawa autorskie?

- **Gdy autorskie prawa majątkowe przysługują twórcy:**
  - trwają przez cały czas życia twórcy i 70 lat po jego śmierci (w przypadku kilku autorów – po śmierci ostatniego z nich),
  - jeżeli twórca nie jest znany – 70 lat od daty pierwszego rozpowszechnienia utworu.
- **Jeżeli autorskie prawa majątkowe przysługują innej osobie niż twórca:**
  - 70 lat liczy się od daty rozpowszechnienia utworu.
- **Jeżeli utwór nie został rozpowszechniony:**
  - 70 lat od daty ustalenia utworu,
- **w przypadku utworu audiowizualnego**
  - 70 lat od śmierci osoby najpóźniej zmarłej (główny reżyser, autor scenariusza, autor dialogów, kompozytor muzyki).

Kto podlega ochronie dzięki prawu autorskiemu?

- Ochronie podlega twórca nie tylko powszechnie znany, lecz **każdy**, którego prawa do utworu zostały w jakikolwiek sposób naruszone.
- Twórca **nie musi** umieszczać w Internecie informacji o prawach autorskich, ale **warto to** robić - taka informacja może być ważna w sytuacjach konfliktowych wynikającym z naruszenia praw autorskich.

-
- ▶ Ochrona wynikająca z prawa autorskiego nie znaczy, że w ogóle nie można korzystać z utworów.
  - ▶ Trzeba jednak przestrzegać pewnych zasad.
  - ▶ Zasady te dotyczą również utworów publikowanych w Internecie.

Pola eksploatacji utworu

- sposób, w jaki można określony utwór wykorzystać:
  - utrwalanie i zwielokrotnianie utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz **techniką cyfrową**,
  - obrót oryginałem – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy,
  - inne rozpowszechnianie utworu – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Domena publiczna

- ▶ **brak ochrony prawnej odnośnie zbioru**
  - ▶ ochrona wygasła;
  - ▶ utwór nigdy nie był chroniony (np. akty prawne);
  - ▶ właściciel praw zdecydował, że dzieło zostało przekazane do domeny publicznej;
- ▶ **każdy może korzystać z dzieł bez ograniczeń.**

„Dzieła osierocone”

- ▶ Dzieła, do których autorskie prawa majątkowe prawdopodobnie nie wygasły, ale nie ma możliwości dotarcia do właścicieli tych praw;
- ▶ nie można upubliczniać takich dzieł np. w Internecie!!!

Ograniczenia autorskich praw majątkowych

- ▶ **dozwolony użytek** - nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w interesy twórcy;
- ▶ Np. biblioteki m.in.: mogą udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek (art. 28 PA)

Ponadto (art. 29 PA):

- 1. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości.
- 2. Wolno w celach dydaktycznych i naukowych zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty
  - większych utworów w podręcznikach i wypisach.
  - większych utworów w antologiach.
- 3. W drugim przypadku twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Umowa licencyjna

- Dotyczy także sytuacji publikowania utworów w Internecie;
- powinna określać ramy czasowe, przedmiotowe oraz funkcjonalne korzystania z utworu;
- licencja wyłączna powinna być zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności (art. 67.5);
- licencja niewyłączna może mieć formę dowolną, ale lepiej sporządzić ją w formie pisemnej;
- organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, które reprezentują twórców.

Organizacje zbiorowego zarządzania w Polsce

- ▶ Stowarzyszenie Polski Rynek Oprogramowania PRO
  - ▶ Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych (SAWP)
  - ▶ Związek Polskich Artystów Plastyków (ZPAP)
  - ▶ Związek Artystów Scen Polskich (ZASP)
  - ▶ Stowarzyszenie Autorów ZAiKS
  - ▶ Stowarzyszenie Twórców Ludowych
  - ▶ Związek Producentów Audio-Video? (ZPAV)
  - ▶ Stowarzyszenie Filmowców Polskich (SFP)
  - ▶ Związek Polskich Artystów Fotografików (ZPAF)
  - ▶ Związek Artystów Wykonawców STOART
  - ▶ Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych "KOIIPOL"
  - ▶ Stowarzyszenie Architektów Polskich (SARP)
  - ▶ Stowarzyszenie Aktorów Filmowych i Telewizyjnych (SAFT)
  - ▶ Stowarzyszenie Autorów i Wydawców "Polska Książka"
  - ▶ Stowarzyszenie Wydawców REPROPOL
-

-
- ▶ **Jeśli korzystamy z dokumentów dostępnych w Internecie musimy przestrzegać prawa autorskiego**
    - ▶ Podajemy autora, itp. – cytata bibliograficzna
    - ▶ Nie publikujemy bez zgody twórcy – nawet jeśli intencje są dobre;
    - ▶ Nie „naśladujemy” – plagiat
      - ▶ Skopiowanie cudzego utworu lub jego części i przypisanie sobie autorstwa;
      - ▶ Niestety bardzo często dzieje się tak np. w szkole – w przypadku wypracowań, na studiach – prac zaliczeniowych, itp.;
      - ▶ Konieczność uświadamiania młodych ludzi (np. w ramach edukacji medialnej).
-

Wolne licencje

- ▶ Creative Commons
- ▶ Free Software Foundation
  - ▶ GNU.

Creative Commons

- organizacja non-profit stworzona w 2001 r. przez grupę naukowców i aktywistów; polski oddział CC istnieje od 2005 r.
- działa na rzecz rozwoju kultury, promuje swobodę twórczą, proponuje rozwiązania prawne pozwalające tworzyć własne licencje, określać zakres udostępniania dzieła i zasady kontroli nad korzystaniem z własnej pracy.

Wersje polskie licencji CC.

Szczegółowe informacje o poszczególnych licencjach znajdują się na stronie [Poznaj licencje Creative Commons](#).

Uznanie autorstwa 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

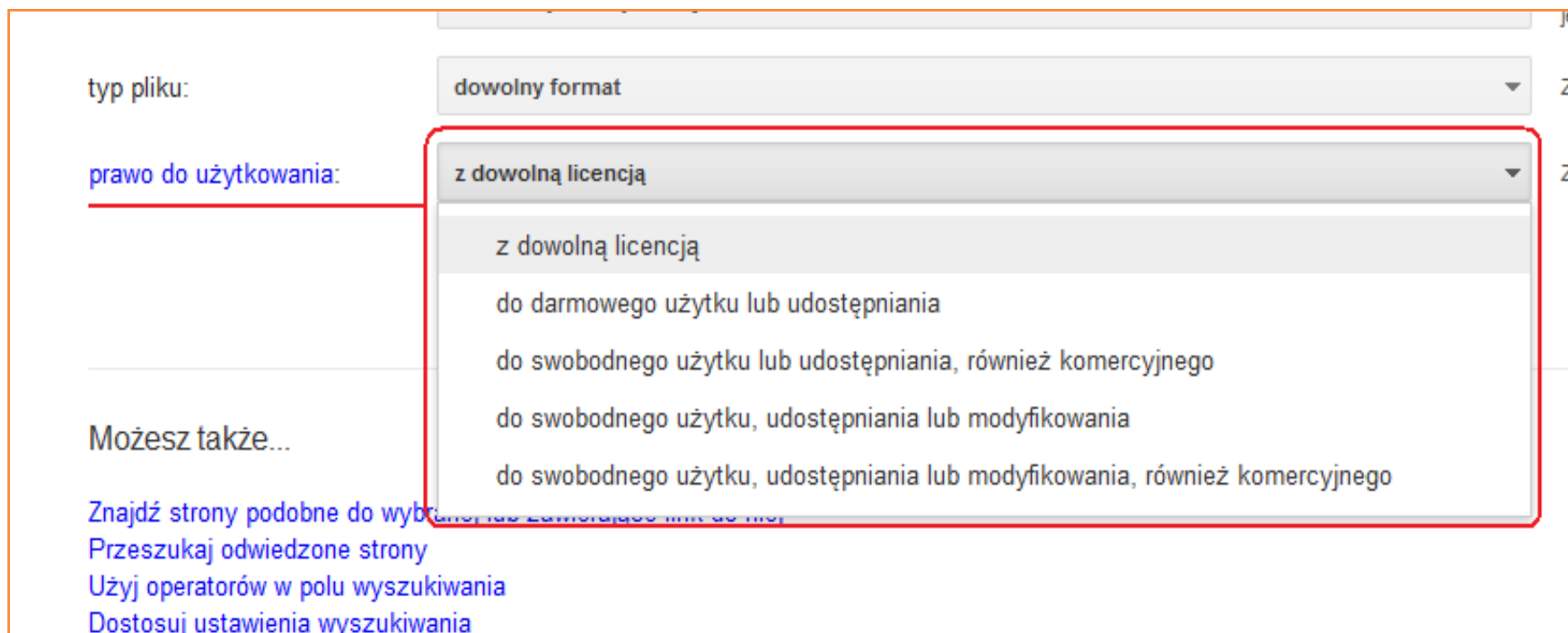
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

[Przystępne podsumowanie](#) | [Tekst licencji](#)

Źródło: Creative commons Polska, <http://creativecommons.pl/wyberz-licencje/>

Utwory dostępne na licencjach CC – jak szukać

▶ Wyszukiwarka Google – szukanie zaawansowane

The image shows a screenshot of the Google Advanced Search interface. The 'typ pliku:' (file type) dropdown is set to 'dowolny format'. The 'prawo do użytkowania:' (usage rights) dropdown is set to 'z dowolną licencją' and is highlighted with a red box. Below the dropdown, a list of license options is visible: 'z dowolną licencją', 'do darmowego użytku lub udostępniania', 'do swobodnego użytku lub udostępniania, również komercyjnego', 'do swobodnego użytku, udostępniania lub modyfikowania', and 'do swobodnego użytku, udostępniania lub modyfikowania, również komercyjnego'. To the left of the dropdown, there are links for 'Możesz także...', 'Znajdź strony podobne do wybranych', 'Przeszukaj odwiedzone strony', 'Użyj operatorów w polu wyszukiwania', and 'Dostosuj ustawienia wyszukiwania'.

Źródło: Google, https://www.google.pl/advanced_search?hl=pl&fg=1

Jamendo <https://www.jamendo.com>

Największy na świecie katalog darmowej muzyki
Darmowe słuchanie i pobieranie muzyki

Nieograniczone pobieranie :
pliki MP3 do pobrania bez limitu
na Twój komputer

**Słuchaj muzyki bez
ograniczenia:**
Znajdziesz muzykę od
wykonawców z całego świata i
odtworzysz ją naszym
integrowanym Playerem

Muzyka darmowa i legalna :
muzyka na Jamendo jest darmowa
i legalna dzięki licencjom Creative
Commons

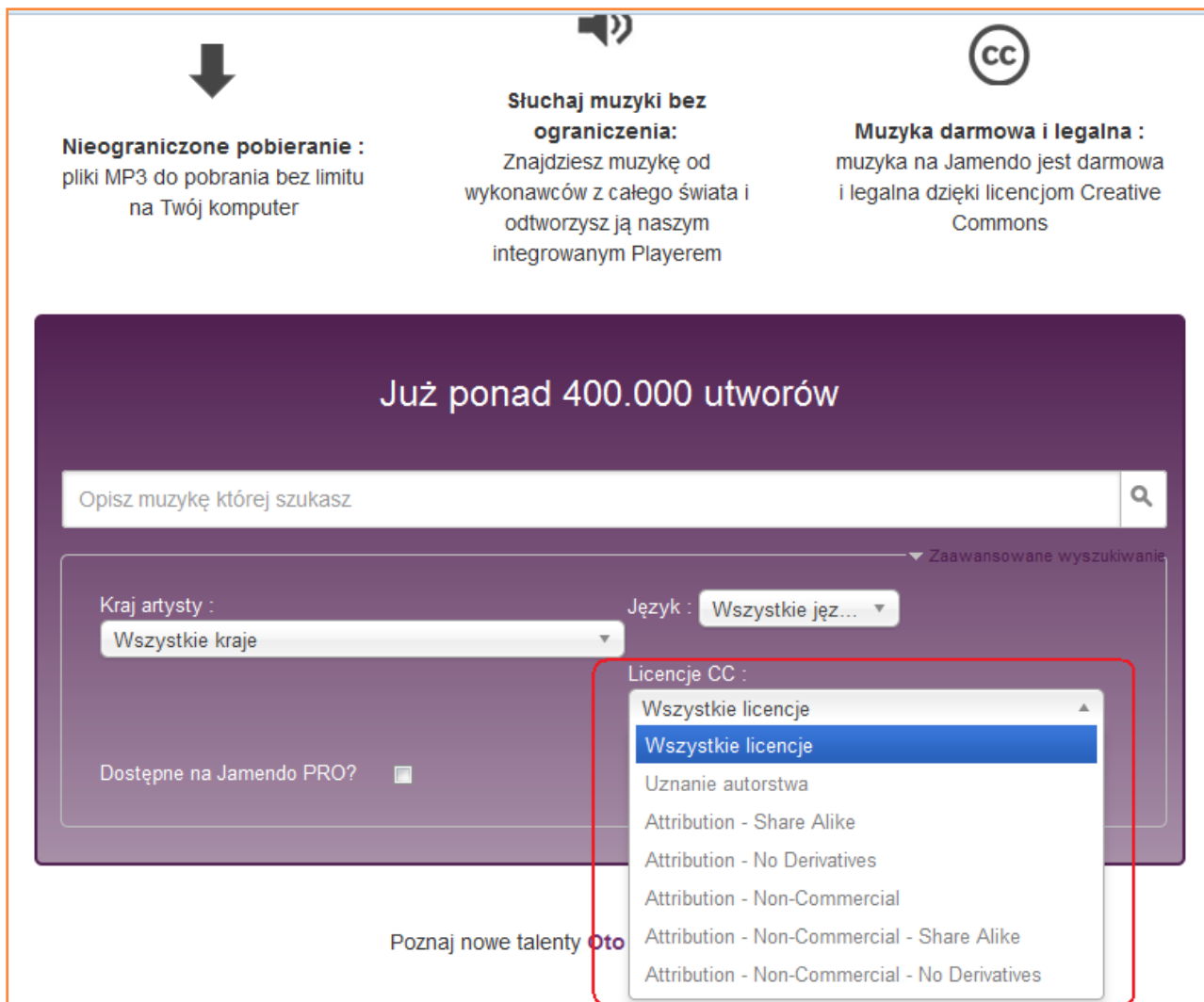
Już ponad 400.000 utworów

Opisz muzykę której szukasz

▶ Zaawansowane wyszukiwanie

Jamendo - wyszukiwanie

The screenshot shows the Jamendo search interface. At the top, there are three icons: a downward arrow, a speaker icon, and the Creative Commons logo. Below these icons are three columns of text:

- Nieograniczone pobieranie :** pliki MP3 do pobrania bez limitu na Twój komputer
- Słuchaj muzyki bez ograniczenia:** Znajdziesz muzykę od wykonawców z całego świata i odtworzysz ją naszym integrowanym Playerem
- Muzyka darmowa i legalna :** muzyka na Jamendo jest darmowa i legalna dzięki licencjom Creative Commons

The main search area is a dark purple box with the text "Już ponad 400.000 utworów". It contains a search bar with the placeholder "Opisz muzykę której szukasz" and a search icon. Below the search bar are filters for "Kraj artysty" (set to "Wszystkie kraje"), "Język" (set to "Wszystkie jęz..."), and "Licencje CC". The "Licencje CC" dropdown menu is highlighted with a red box and contains the following options:

- Wszystkie licencje
- Wszystkie licencje
- Uznanie autorstwa
- Attribution - Share Alike
- Attribution - No Derivatives
- Attribution - Non-Commercial
- Attribution - Non-Commercial - Share Alike
- Attribution - Non-Commercial - No Derivatives

At the bottom of the search area, there is a checkbox for "Dostępne na Jamendo PRO?" and a link "Poznaj nowe talenty Oto".

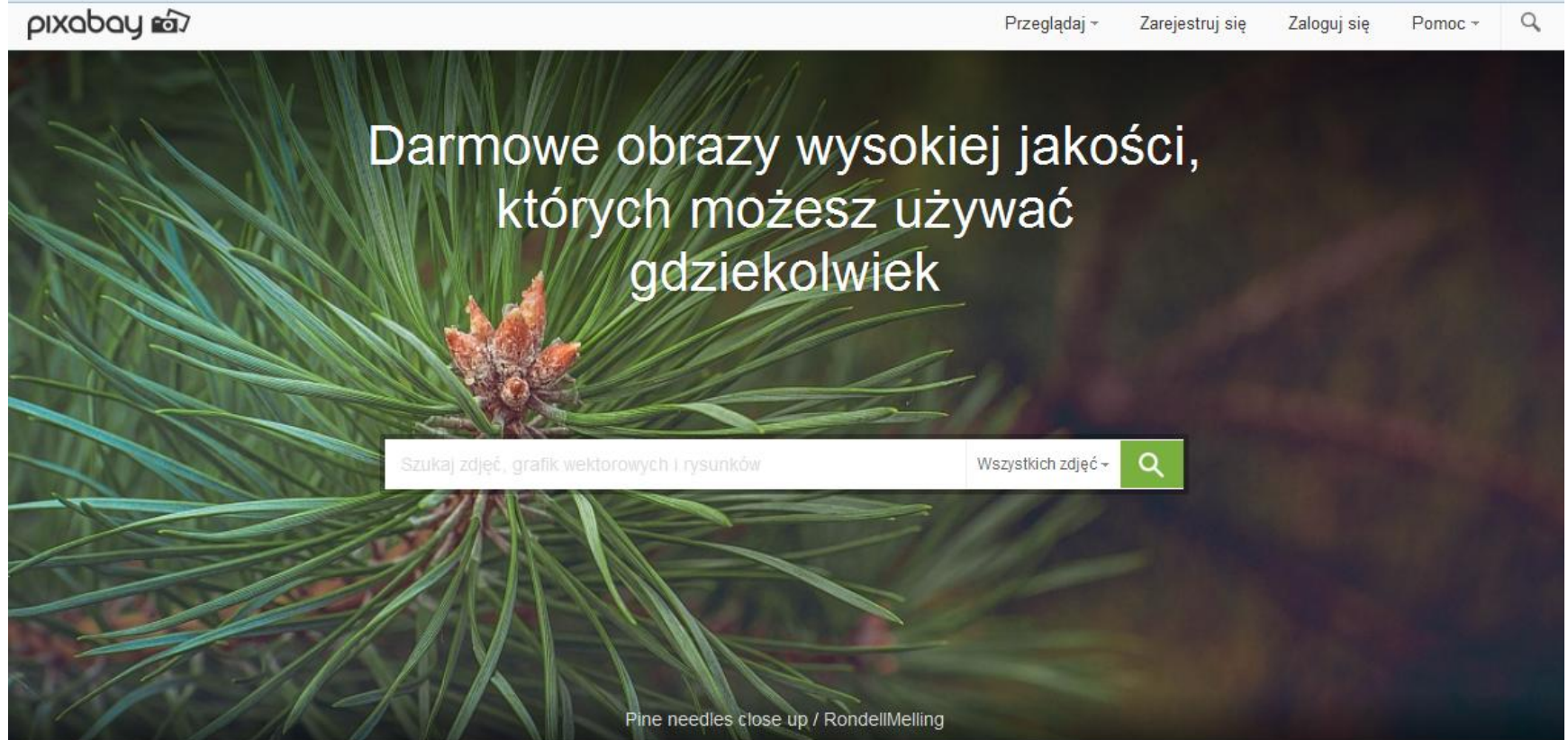
Banki grafiki

- ▶ strony z galeriami zdjęć – zazwyczaj uporządkowanymi tematyczne (Flickr, Foter);
- ▶ też w modelu otwartym (Pixabay, Stock.xchng).

Pixabay (<http://pixabay.com/pl>)

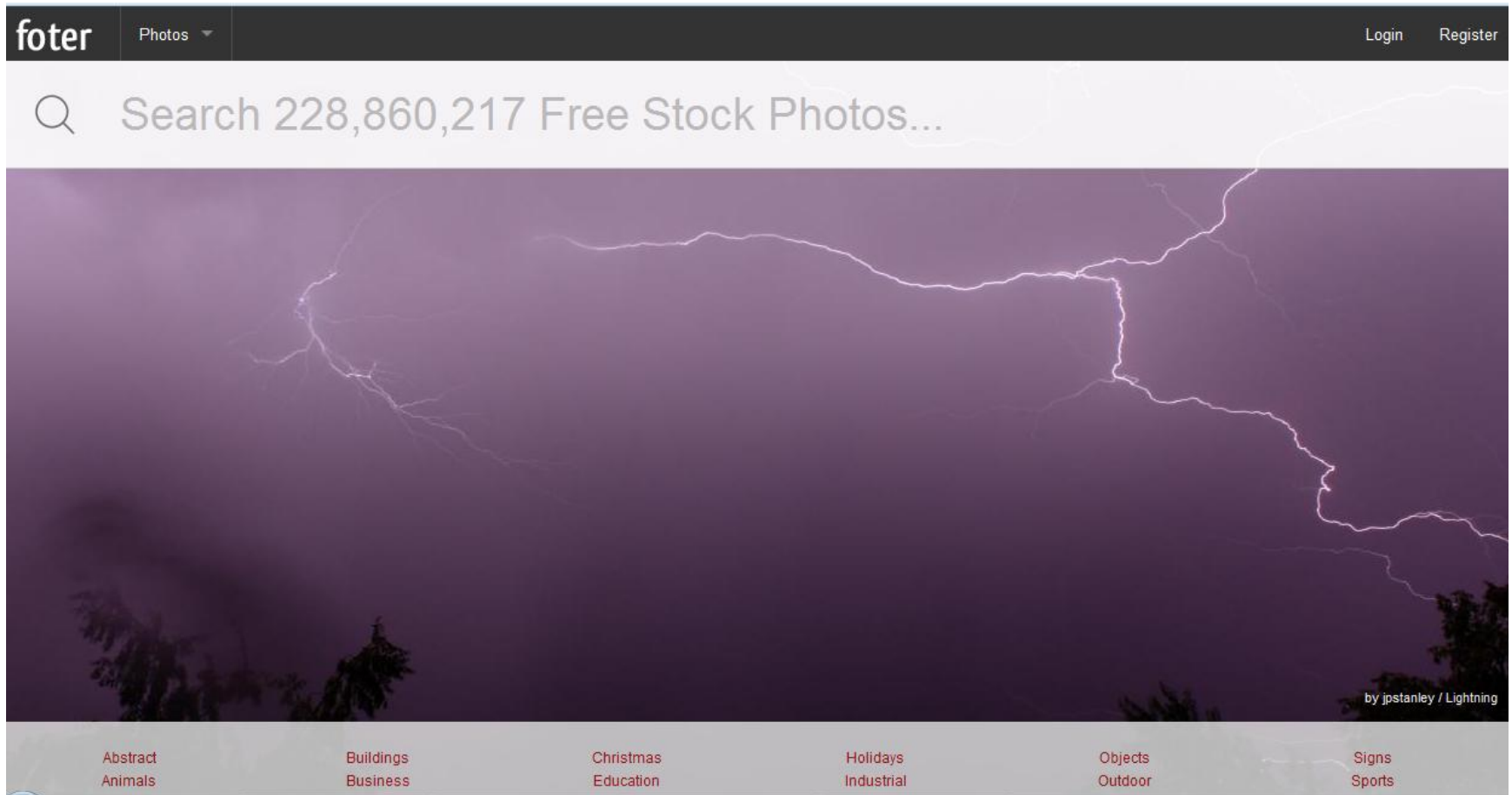

Ponad 260 000 darmowych zdjęć, grafiki wektorowej oraz ilustracji

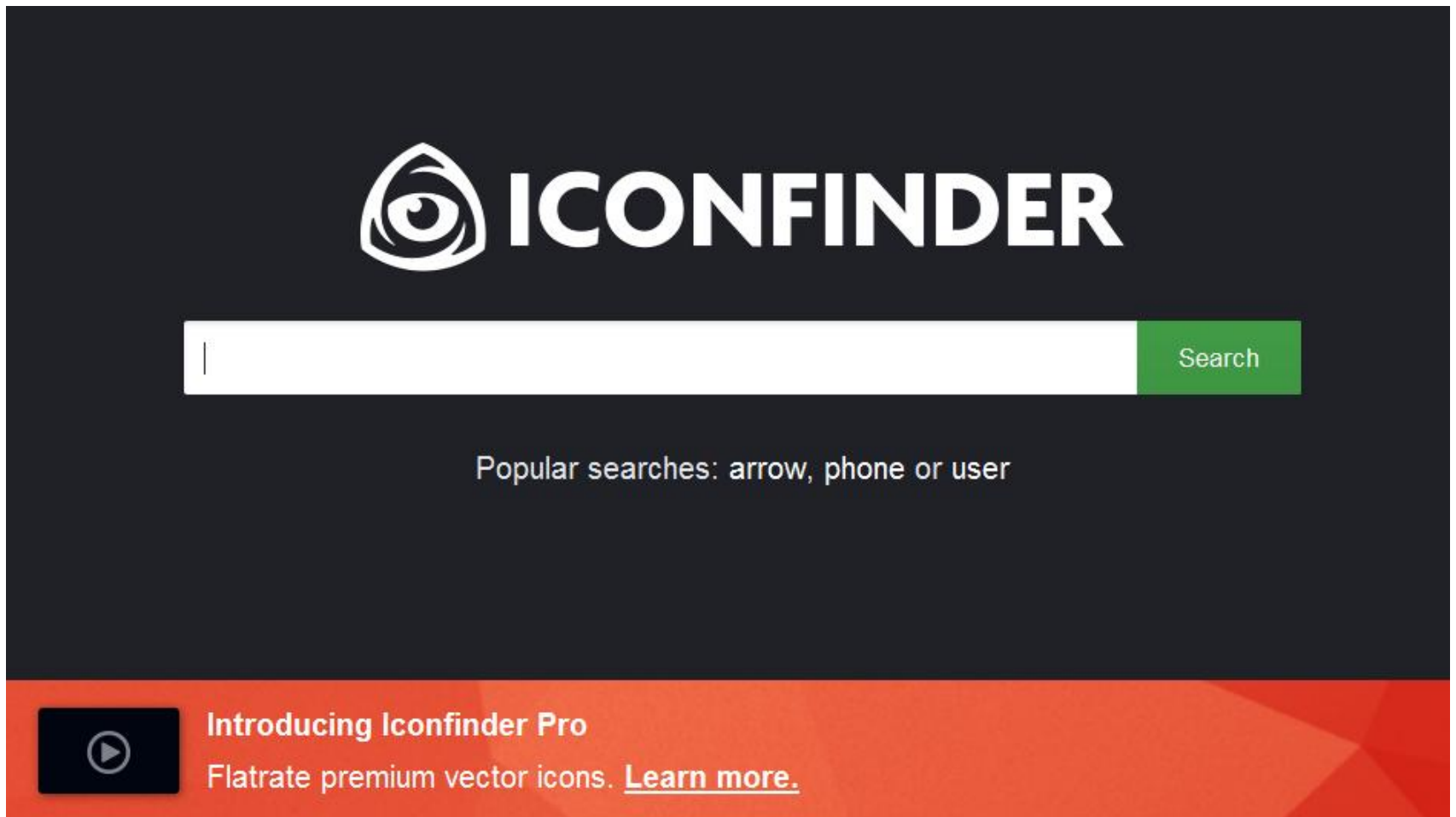
Foter (<http://foter.com>)

Iconfinder (<https://www.iconfinder.com>)

Wyszukiwarka drobnej grafiki – w tym darmowej (opcja Free).

The screenshot shows the homepage of Iconfinder. At the top, the logo consists of a stylized white eye icon followed by the word "ICONFINDER" in a bold, white, sans-serif font. Below the logo is a large white search bar with a green "Search" button on the right. Underneath the search bar, the text "Popular searches: arrow, phone or user" is displayed. At the bottom of the page, there is a red banner with a play button icon on the left, followed by the text "Introducing Iconfinder Pro" and "Flatrate premium vector icons. [Learn more.](#)"

Search through 380,631 icons or browse icon sets.

Iconfinder: education & science icons - free

Latest education & science icons

Any Free Premium Sort by Latest ▾

Brainy Icons Free — 36 Science a... Free
Hand-Drawn Goods 36 icons

3D Maker Vol 1 Free
Luca Manti 13 icons

Arabic alphabet Free
Amin Benarieb 14 icons

Brain Games Free
Vlad Marin 30 icons

User icons Free
Senau 7 icons

Flat icons Free
Senau 4 icons

Biblioteki cyfrowe – Polona (<http://polona.pl>)

The screenshot displays the Polona website interface. At the top, the logo 'POLONA/' is on the left, and 'Biblioteka' with '370350 obiektów' is in the center. On the right, there is a 'Moje zbiory' section with a star icon and a 'Zaloguj się' button. Below the header, there are navigation tabs for 'Obiekty' and 'Kolekcje'. A search bar contains 'Stanisław Wyspiański'. Below the search bar, there are filters for 'Ukryj niedostępne' and 'Przeszukuj zawartość'. A row of icons represents different collection types with their respective counts: Książki (1206), Czasopisma (27125), Rękopisy (83), Mapy i Atlasy (49), Druki ulotne (244), Fotografie (412), Grafika i Rysunki (328), Pocztówki (131), and Nuty (100). A dark navigation bar shows 'Wyszukiwanie zaawansowane', 'Kryteria wyszukiwania: 2 wyniki: 35272', and a 'Wyczyść' button. Below this, there are sorting options: 'trafność', 'tytuł', 'autor', 'czas', and 'typ'. On the left side, there is a sidebar with a search box 'Szukaj w wynikach', a 'dostępne z OCR' checkbox, and filter categories: 'Typ 9', 'Źródło 9', 'Czas 10', 'Autor 99+', 'Miejsce 99+', 'Wydawca 99+', and 'Język 18'. The main content area shows four search results, each with a book cover image and a title: 1. 'Chmielowski, Piotr (1848-1904) Stanisław Wyspiański'; 2. 'Niemojewski, Andrzej (1864-1921) Stanisław Wyspiański : studjum literackie'; 3. 'Brzozowski, Stanisław (1878-1911) Stanisław Wyspiański jako poeta : szkic krytyczny'; 4. 'Brzozowski, Stanisław (1878-1911) Stanisław Wyspiański jako poeta : szkic krytyczny'. At the bottom, there is a footer with 'Biblioteka Narodowa | O Polonie | Zasady korzystania | Kontakt | Polona korzysta z plików cookies. Więcej informacji tutaj.'

Źródło: Polona, <http://polona.pl/>

Wolne lektury (<http://wolnelektury.pl>)

Wesprzyj!
Dowiedz się więcej

Pomóż uwolnić książkę! Stefan Żeromski - Popioły, tom I
zebrane: 323,00 zł do końca zbiórki: 3 dni 00:05:34 potrzebujemy: 2284,80 zł

2623 darmowe utwory do których **masz prawo** [Zaloguj się](#) / [Załóż konto](#)

wolnelektury.pl

tytuł, autor, motyw/temat, epoka, rodzaj, gatunek, cytat [Szukaj](#)

[Autorzy](#) [Gatunki](#) [Rodzaje](#) [Epoki](#) [Motywy](#) [Kolekcje](#) [Wszystkie utwory](#) [Audiobooki](#) [DAISY](#) [Galeria](#) [Wersje językowe](#)

Komisja Kodyfikacyjna nie lubi być z zasady liberalniejsza od społeczeństwa; czekała, aby ktoś żądał od niej usunięcia kary śmierci, aby ją ktoś zgwałcił, zmusił; — czekała na próżno, i — ostatecznie usunęła karę śmierci sama.
Tadeusz Boy-Żeleński, Słowa cienkie i grube

Co nowego?

[Korespondencja i publicystyka >](#)
Nowa kolekcja zawierająca listy oraz pisma publicystyczne.

[Utwory z Wikiźródeł na Wolnych Lekturach >](#)
W ramach współpracy z Wikiźródłami do biblioteki stopniowo trafi 1500 nowych utworów.

[Kolekcja literatury kobiecej >](#)

Ostatnie publikacje >

- MAREK TWAIN
Trup w obłokach, czyli historia maszyny latającej w powietrzu
- MARIA KONOPNICKA
Z przeszłości. Fragmenty dramatyczne
- FRANCIS HODGSON BURNETT
Tajemniczy ogród
- STANISŁAW PRZYBYSZEWSKI
Dla szczęścia

Korzystano z:

- ▶ Creative Commons Polska, <http://creativecommons.pl>
- ▶ Adam Makosz, Łukasz Sobiech, Co legalne, co nielegalne w internecie, [Warszawa] 2011
- ▶ Agnieszka Stach, Blog: Prawa twórców, <http://prawatworcow.pl/>
- ▶ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych
- ▶ VaGla.pl Prawo i Internet. Prawne aspekty społeczeństwa informacyjnego, <http://www.vagla.pl>

